

Bữa cơm trên đường công tác

Giữa tháng 5-1949, để tránh việc mọi người kéo đến mừng kỷ niệm ngày sinh 19 tháng 5, Bác Hồ bảo ba, bốn anh em trong cơ quan cùng mình đi thăm mấy vùng dân tộc thiểu số ở các tỉnh Thái Nguyên và Tuyên Quang. Từ an toàn khu ngược phía bắc lên hướng huyện Chiêm Hóa. Ty Công an tỉnh Tuyên Quang cử đồng chí Long, một cán bộ thành thạo, đến đón đoàn để dẫn đường. Sáng hôm ấy, anh Long bí mật chuẩn bị trước, đeo một tay nải, bên trong là bữa cơm trưa cho đoàn ăn dọc đường. Gần trưa, anh Long đề nghị đoàn rẽ vào một xóm đồng bào người Dao nằm sâu bên trong rừng, để có nơi thoáng đãng ngồi ăn cơm và nghỉ ngơi. Nhưng, sau vài giây nghĩ ngợi, Bác Hồ bảo vào một cánh rừng thưa bên đường, ngồi ăn trên một bãi cỏ cũng được. Trong khi mọi người dọn dẹp cảnh khô lá rụng anh Long nhanh chân chạy vào trong xóm mượn đồng bào một cái chiếu, đem ra định trải cho đoàn ngồi. Bác Hồ cười bảo:

- Mình không vào xóm để khỏi phiền đồng bào, thế mà chú Long lại làm thế này, thì phiền đồng bào, vừa mệt thêm chú Long.

Mấy nắm cơm gạo đỏ được cắt lải, dọn ra bên mấy mảnh lá chuối rừng; bên mấy chùm rau tàu bay, một đĩa cá kho mặn và một con gà luộc, và một ống bương đựng nước canh rau tàu bay. Bác thấy vậy, vẻ mặt không vui, nhẹ nhàng bảo mọi người ngồi xung quanh: “Dân đang nghèo khổ, tiết kiệm từng hạt gạo củ khoai để kháng chiến; mình ăn thế này là cơm quan đấy! Chú Long làm công an chứ không phải làm quan đâu, mà bày vẽ ra như thế này!”

Vừa nói, Bác sẽ đôi các món ăn, bảo anh Long lát nữa xong mang trả chiếu cho dân và đưa phần nửa bữa ăn đó vào chia cho bà con nghèo trong xóm. Vừa ăn Bác vừa hỏi chuyện anh Long:

- Chú là cán bộ công an ở đây, vậy chú có biết đồng bào vùng này những ai là người nghèo mà lại mua nhiều công phiếu kháng chiến không?

Anh Long thật thà và lễ phép đáp lời:

- Thưa Bác, cháu không nắm được ạ!

- Công an, cũng như mọi cán bộ khác, đều là đầy tớ của nhân dân, dân thế nào, ai hăng hái mua nhiều công phiếu kháng chiến như thế nào, đáng lẽ các chú phải biết chứ.

Lát sau, Bác lại hỏi:

- Chú Long hay đi công tác nhiều nơi, nhân dân có kêu ca phản nản những gì và khi nghe thấy, chú đã phản ánh cho cấp trên, cho đoàn thể biết để giải quyết chưa?

- Thừa Bác, phong trào nói chung đều tốt ạ. Nhân dân và cán bộ ở tỉnh này đều tuyệt đối tin tưởng vào đoàn thể ạ! (Lúc đó Đảng chưa hoạt động công khai)

Chan canh cho mọi người xong, Bác từ từ nói:

- Chú Long này! Bác mới đi qua một vài vùng đồng bào dân tộc, Bác thấy dân kêu ca về các chú bắt người ta phải xây dựng “làng kiểu mẫu”; các chú lại bắt mở đường to, bắt xoay hướng nhà trái với phong tục tập quán vốn có. Làm thế là đảo lộn phong tục người ta đấy. Những chuyện đó các chú là cán bộ, phải đi sát dân, phải biết dân nghĩ gì, có thắc mắc gì, có mong muốn gì. Dân có gì không bằng lòng, các chú phải biết, phải báo cáo kịp thời để cấp trên khắc phục bệnh quan liêu chứ!